

0-6 yaş grubu çocuklarda ev kazalarının önlenmesi

The prevention of home accidents among children aged 0-6 years

Türkan TURAN,¹ Sebahat ALTUNDAĞ DÜNDAR,¹ Mustafa YORGANCI,² Zeliha YILDIRIM³

AMAÇ

Araştırma eğitmenler aracılığı ile 0-6 yaş grubu çocuğu olan ailelere ev kazaları konusunda eğitim verilmesi ve evlerinin ev kazaları açısından daha güvenli hale getirilmesi amacıyla yapıldı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Eğitici özelliği olan, 0-6 yaş grubuyla ve aileleriyle doğrudan ilgilenen toplam 563 kişiye eğitim verildi. Eğitmenler 0-6 yaş grubu çocuk sahibi 10 anne ile görüşerek, toplam 5117 anneye öncelikle ev kazası güvenlik testini uygulayarak, annelere kısa bir eğitim ve broşürler verdiler. Ev kazası güvenlik puanı düşük olan toplam 500 eve ev kazası güvenlik ürünleri dağıtıldı ve malzemelerin kullanım durumu değerlendirildi.

BULGULAR

Eğitmenlerin test öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptandı. Ev kazası güvenlik testinin ortalama puanı ev kazası güvenlik ürünleri dağıtılmadan önce $75,50 \pm 8,22$, dağıtıldıktan sonra $90,50 \pm 7,77$ olarak bulundu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptandı ($p < 0,05$).

SONUÇ

0-6 yaş dönemindeki çocukların kazalardan korunmasında ailelerin risk faktörleri ve korunma yolları konusunda eğitilmesi, evlerin güvenli hale getirilmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Anne; ev kazası güvenlik ürünleri; ev kazası ve ev kazası ilk yardım eğitimi; 0-6 yaş çocuk.

BACKGROUND

Research was carried out to train families with children between the ages of 0-6 years regarding home accidents and how to make their homes safer.

METHODS

Five hundred and sixty-three people who exhibited potential trainer qualities and who dealt directly children aged 0-6 years and their families were trained. Trainers applied a home accident safety test to 5117 mothers. Each trainer interviewed 10 mothers with children aged 0-6 years, and a short training was provided and brochures were delivered. Home accident safety products were distributed to 500 homes with low home accident safety scores, and these homes were evaluated regarding the usage of the products.

RESULTS

A significant difference was found between pretest-posttest average scores of trainers. The average score on the home accident safety test was 75.50 ± 8.22 before the distribution of home accident safety products, and this increased to 90.50 ± 7.77 after the distribution of those products, and the difference was statistically significant ($p < 0.05$).

CONCLUSION

Training the families on risk factors and ways of making their homes safer could be recommended to protect children aged 0-6 years from home accidents.

Key Words: Mother; home accident; home accident safety products; home accident first-aid training; children aged 0-6.

Kazaların çocuk sağlığı üzerindeki etkisi, küçümenebilecek kadar fazladır. Kaza çocuğun sağlığı üzerine fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden etki ederek dengeyi bozmakta, hastalık, sakatlık hatta ölüme neden olabilmektedir. Bu nedenle çocukluk çağı kazaları, üzerinde önemle durulması gereken bir toplum sağlığı sorunudur.^[1-3]

Toplumsal gelişmenin ön koşulu olarak gelecek

nesillerin sağlıklı olması istenmesine rağmen, ülkemizde sağlıkla ilgili risk faktörlerinden en çok etkilenen grubun çocuklar olduğu görülmektedir.^[4]

Bir konutun içinde ya da ona ait çevrede meydana gelen kazalara ev kazaları denir. Ev kazalarının önemi gittikçe artmaktadır.^[5,6] Ev kazaları tüm kazaların yaklaşık yarısını oluşturmakta ve giderek artış göstermektedir.^[7] Ev kazaları yaralanma, sakatlanma ve ölüme

¹Pamukkale Üniversitesi Denizli Sağlık Yüksekokulu, Denizli;

²Denizli İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Denizli;

³İl Sağlık Müdürlüğü Acil ve Afetlerde Sağlık Hizmetleri Şube Müdürü, Denizli.

¹Pamukkale University School of Health, Denizli;

²Denizli Province Ambulance Service Consultant, Denizli;

³Province Health Directorate Emergency and Disasters Health Services, Branch Manager, Denizli, Turkey.

yol açabileceği için önemli bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınmaktadır.^[8-10]

Özellikle okul öncesi dönemde evde olan çocuklar ev kazaları ile daha çok karşı karşıya kalmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ev kazalarına bağlı olarak yılda her 100.000 kişiden 7'sinin öldüğü^[11] ve 12 milyondan fazla kişinin yaralandığı^[12] bildirilmektedir.

Türkiye'de ev kazalarına ilişkin kesin bir sayı olmamakla birlikte, yapılan araştırmalara göre, tüm kazaların %18-25'ini ev kazalarının oluşturduğu belirlenmiştir.^[2,9] Yine ülkemizde yapılan bir araştırmada 0-6 yaş grubu çocukların ev kazası geçirme durumlarının %38,4 ile ailedeki diğer bireyler arasında ilk sırada yer aldığı saptanmıştır.^[13] Yapılan bir araştırmada, 0-6 yaş grubu çocuklarda ölümle sonuçlanan düşme olaylarının %50-80'inin ev ortamında meydana geldiği vurgulanmaktadır.^[3]

0-6 yaş çocuklar kendilerini kazalardan koruyabilecek gelişimsel özelliğe henüz yeterince sahip değildir.^[1,2] Diğer gereksinimlerinin karşılanmasında olduğu gibi kendileri için güvenli bir çevrenin oluşturulması ve kazalardan korunmada bir yetişkinin yardımına gereksinim duyarlar. Bu yetişkin de çoğunlukla çocuğun annesidir.^[1]

Çocuklar kendilerini kazalardan koruyamadıklarından, kazalar açısından emniyetli ortamlarda yaşamaları, koruyucu önlemlerin alınması ve yaşam alanlarının güvenliğinin denetlenmesi erişkinlerin sorumluluğudur.^[14] Bu sorumluluk da çoğu zaman çocukla daha çok birlikte olan annendir.^[9]

Ev kazalarının önlenmesi, gelişmiş ülkelerde önem verilen bir konu olmasına karşın, ülkemizde bugüne kadar bilimsel araştırmaların ötesinde iyileştirmeye yönelik bir çalışma yapılamamıştır. Acil durumlarda "uluslararası yaşam kurtarma kuruluşlarının" oluşturulmasını istediği "yaşam kurtarma zincirinin" ilk halkası da çocuklarda kazalara karşı önlem alınmasıdır. 0-6 yaş grubu çocukların ev kazaları açısından risk grubu içerisinde olduğu bilinmektedir. Ev kazaları ev içerisinde yapılacak basit düzenlemeler ve çocuklarla en çok zamanını geçiren annelere düzenli olarak verilecek eğitimlerle, ebeveynlerin bilinçlenmesi sağlanarak önlenebilir.^[15]

Bu anlamda seçilen çalışma konusu, bilimsel doğrularla da örtüşmektedir. Bu araştırma eğitici özelliği olan öğretmenlerin ev kazaları ve ilk yardım konusunda eğitimi ve öğretmenler aracılığı ile 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelere ev kazaları konusunda eğitim verilmesi ve evlerinin ev kazaları açısından daha güvenli hale getirilmesi amacıyla yapıldı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma, Denizli İl Ambulans Servisi Başhekimliği, İl Sağlık Müdürlüğü ve Denizli Valiliği tarafından desteklenen "0-6 yaş grubu Çocuklarda Ev Kazaları

nın Önlenmesi" projesi olarak, Nisan 2008-Mart 2009 tarihleri arasında yürütüldü.

Denizli İl merkezinde yaşayan 0-6 yaş grubu 50.000 çocuk araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Evreni bilinen örneklem formülüne göre, evreni temsil edecek örneklem büyüklüğü 5056 çocuk ve annesi olarak belirlendi ($\alpha=0,01$). Araştırma kapsamında 0-6 yaş çocuğu olan toplam 5117 aileye ulaşıldı. Belirlenen sayıdaki örnekleme ulaşmak için 500 kişilik bir eğitici ekibinin oluşturulması ve bu eğitimciler aracılığı ile 0-6 yaş çocuğu olan annelere ulaşılması hedeflendi.

Araştırma üç aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada planlanan sayıda çocuk ve anneye ulaşabilmek amacıyla eğitici eğitimlerine başlandı. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelere ev kazalarına yol açan tehlikelerin tanıtılması ve farkındalık oluşturulabilmesine yönelik eğitimleri vermek üzere eğitici özelliği olan, 0-6 yaş grubuyla ve anneleriyle doğrudan ilgilenen eğitimciler seçildi. Toplum sağlığı merkezi ebeleri, özel kreş ve gündüz bakımevi öğretmenleri, anaokulu öğretmenleri, halk eğitim merkezi çocuk bakıcıları mezunu ve öğretmenleri ile emniyet müdürlüğü çocuk şubesi çalışanlarından olmak üzere toplam 563 kişiye eğitim verildi.

Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen, ev kazalarına yönelik teorik olarak yapılan eğitici eğitimleri ortalama 12 kişilik gruplar halinde 46 ayrı program halinde, 4 saat süre ile, iki oturum şeklinde yapıldı. Eğitimciler eğitim öncesi ve sonrası 10 sorudan oluşan ön test ve son testler uygulandı. Teorik eğitimden sonra 0-6 yaş çocuklarda ev kazasına neden olabilecek durumlar ile ilişkili olarak düzenlenmiş simülasyon (oturma odası, mutfak, salon, banyo, merdiven) ortamında yapılan uygulamalı sınavda, her bir katılımcının uygulama ortamındaki ev kazaları açısından riskli durumları belirlemesine göre, hazırlanan uygulama sınav formlarına uygun uygulama puanı verildi. Ev kazalarına yönelik teorik eğitim alan öğretmenler ortalama 12 kişilik gruplar halinde, 46 ayrı program halinde, 3 saat süre ile yapılan ev kazalarında ilk yardım eğitimine katılmışlardır. Eğitimciler derslerin bitiminde eğitim materyali olarak eğitimde kullanılan sunular ve araştırmacılar tarafından hazırlanan afiş ve broşürler verildi.

Araştırmacılar tarafından verilen eğitimler sırasında ortaya çıkan farklı uygulama sıralamasını ortadan kaldırmak amacıyla eğitim uygulamaları iş akış şeması oluşturulmuş, bu şekilde zaman faktörü ile birlikte, eğitim sırasında sorunla karşılaşıldığında yapılacak işlemler belirlenmiştir. Bu şekilde standart eğitim akışı sağlanmıştır. Eğitici eğitimleri sonucunda ev kazaları eğitimi genel memnuniyet oranı %96,45, ilk yardım eğitimi genel memnuniyet oranı %97,60 olarak bulunmuştur.

İkinci aşamada, eğitim almış öğretmenlerin her birinden, çevrelerinde bulunan 0-6 yaş grubu çocuk sahibi 10 anne ile birebir ve yüz yüze görüşerek, öncelikle evlerinin çocuk güvenliği açısından durumunu ortaya koyan ev kazası güvenlik testini uygulayarak ev kazaları görülme açısından riskleri belirleyen ev kazası güvenlik puanını belirlemeleri istendi. Daha sonra öğretmenler ailelere ev kazalarına yol açan tehlikeler ve önlemlerini içeren kısa bir eğitim ve bu konuda hazırlanan broşürleri verdiler. Eğitimci aracılığı ile toplam 5117 aileye ulaşıldı.

Araştırmanın üçüncü aşamasında, öğretmenler aracılığı ile ulaşılan toplam 5117 evden, evreni bilinen örneklem formülüne göre, %30 yedek sayı ile birlikte toplam 500 ev olarak belirlenen örneklem sayısındaki eve, ev kazası güvenlik testinden aldıkları puanlar değerlendirilerek, ev kazası güvenlik puanı düşük olan toplam 500 eve ev kazası iyileştirme malzemelerinin dağıtılması planlandı. Bu evlerde güvenlik derecesini artırmak üzere pencere kilidi, kapı tutucu, elektrik priz koruyucusu, dolap kilidi ve köşeli eşya koruyucusu olmak üzere beş malzemeden oluşan ev kazası güvenlik ürünleri, araştırmacılar tarafından dağıtılıp, malzemelerin kullanımı konusunda ailelere bilgi verildi. Bir ay sonra bu evlerin arasından seçilen 50 ev tekrar ziyaret edilerek güvenlik ürünlerinin kullanım durumu değerlendirildi ve ev kazası güvenlik testi tekrar uygulandı.

Çalışma sahası içinde yer alan geniş halk kesimlerinde 0-6 yaş grubu ev kazaları konusunda toplumsal duyarlılığı artırmak, bilgi, tutum ve davranışlarda iyileştirme oluşturabilmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan afiş ve broşürler kullanıldı. Afişlerde “Eviniz çocuklarınız için ne kadar güvenli” sloganı ile ev kazalarına yönelik düşündürücü resimler, broşürlerde “Ev kazası güvenlik testi” ile ev ortamında gerçekleşebilecek kazaların şematize edildiği, riskli durumları her katılımcının kendisinin bulabileceği bir karikatürize resim yer almaktadır. Çalışması süresince hazırlanan afiş ve broşürler ile 0-6 yaş grubunda ev kazalarının önlenmesine yönelik temel mesajlar iletildi. Yine yerel ve ulusal pek çok yazılı ve görsel medya aracılığı ile geniş kitlelere ulaşılmaya ve bunun yanında okul, resmi daire, sivil toplum kuruluşları, muhtarlıklar gibi değişik kurum ve kuruluşlarda konu ile ilgili bilgilendirme toplantıları yapıldı.

Araştırma için gerekli verileri toplamak amacıyla “Ev kazaları bilgi düzeyi formu” “Ev kazalarında ilk yardıma yönelik bilgi düzeyi formu” ve “Ev kazası güvenlik testi” kullanıldı. “Ev kazaları bilgi düzeyi formu” ve “Ev kazalarında ilk yardıma yönelik bilgi düzeyi formu”, öğretmenlerin ev kazası ve ilk yardım eğitimlerinde kullanılmak üzere, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilmiş 10’ar sorudan oluşmaktadır. Bu formlar öğretmenlere eğitim öncesi ve sonrası uygulandı. “Ev kazası güvenlik tes-

ti” öğretmenlerin eğitim verdikleri ailelerde kullanılmak üzere evlerin çocuk güvenliği açısından durumunu ortaya koyan, yapısal ve yapısal olmayan tehlikeleri içeren, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan 20 maddeden oluşmaktadır. Test 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Bu çalışmada testin Cronbach Alpha’sı 0,78 bulundu (Tablo 1).

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, puan ortalamaları ve iki eş arasındaki farkın önemlilik testi (t-testi) kullanıldı. Ev kazası güvenlik malzemelerinin kullanılma durumlarının değerlendirilmesinde sayı, yüzde dağılımlarına bakıldı.

BULGULAR

Öncelikli hedef kitle olarak belirlenen, 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelere ev kazalarına yönelik eğitim vermek üzere eğitim alan eğitimciler, toplum sağlığı merkezi ebeleri, özel kreş ve gündüz bakımevi öğretmenleri, anaokulu öğretmenleri, halk eğitim merkezi çocuk bakıcıları mezunu ve öğretmenleri ile emniyet müdürlüğü çocuk şubesi çalışanları olmak üzere 563 kişidir.

Tablo 2’de öğretmenlerin ev kazası eğitimi test öncesi ve sonrası puan ortalamaları verilmiştir. Test öncesi (66,38±17,55) ve test sonrası (91,64±11,22) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (t= -33,828, p<0,05). Eğitimci ev kazası ilk yardım eğitimi test öncesi ve sonrası puan or-

Tablo 1. Evlerin ev kazası açısından durumunu ortaya koyan, yapısal ve yapısal olmayan tehlikeleri içeren ev kazası güvenlik testi

İfadeler*
1. Merdivenlerin korkulukları vardır, sağlamdır ve kaygan değildir.
2. Elektrik prizlerinin koruyucu kapakları vardır.
3. Balkonlar, çocukların düşmesini önleyecek şekildedir.
4. Pencereelerde tam açılmayı engelleyen kilit sistemi vardır.
5. Ev bölümlerinde kaygan zemin döşemesi yoktur.
6. Uzatma kabloları, fişe takılı, yerlerde ve açıkta bulunmaz.
7. Oyuncaklar, küçük parçalı değildir ve çabuk yanmaz.
8. Çocukların erişebileceği yerlerde kesici aletler bulunmaz.
9. Odalarda sivri köşeli eşyalar bulunmamaktadır.
10. Çamaşır suyu vb. maddeler kolay ulaşılamayacak yerdedir.
11. Ocakta tava varsa sapı dışarıya doğru yerleştirilmez.
12. Bahçede ve odalarda zehirli olabilecek bitki bulunmaz.
13. Küvet, kova, leğen vs. içi su dolu bırakılmaz.
14. Çamaşır makinesi, fişe takılı ve kapağı açık bırakılmaz.
15. Masa ve sehpanın üzerinde örtü ile birlikte eşyalar yoktur.
16. Soba, radyatör ve elektrikli ısıtıcıların önünde engel vardır.
17. Çaydanlık gibi sıcak sıvı bulunan aletler ortalıkta bırakılmaz.
18. Yerlerde kırık cam, metal vb. parçalar yoktur.
19. İlaçlar, kapalı ambalajlarda ve ulaşılamayacak yerdedir.
20. Çöpler, kapalı ve ulaşılamayacak yerlerde saklanmaktadır.

*Cevaplar evet, hayır şeklinde verildi.

Tablo 2. Eğitimcilerin ev kazaları ve ilk yardım eğitimi puan ortalamalarının dağılımı

n=563	Test öncesi	Test sonrası	Uygulama	Ortalama
Ev kazaları eğitimi	66,38±17,55	91,64±11,22	95,40±7,07	84,47±8,93
Ev kazalarında ilk yardım eğitimi	65,98±15,81	89,25±11,03	93,41±7,96	82,88±8,44

Tablo 3. Ev kazası güvenlik ürünlerinin dağıtım öncesi ve sonrası risk puan dağılımı

Ev kazası güvenlik puan ortalamaları									
Dağıtım öncesi			Dağıtım sonrası			SD	t	p	
n	X	Ss	n	X	Ss				
50	75,50	8,22	50	90,50	7,77	49	8,573	0,000	

talamalarına bakıldığında; test öncesi (65,98±15,81) ve test sonrası (89,25±11,03) puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t = -32,702$, $p < 0,05$).

Eğiticiler evlerde çocukların kaza geçirmelerine neden olabilecek yapısal ve yapısal olmayan tehlikelerin belirlenmesine yönelik oluşturulan “Ev kazası güvenlik testi”ni 0-6 yaş grubu çocuğu olan ailelere (5117 kişi) eğitim yapmadan önce uygulamışlar ve ev kazası güvenlik testinin ortalama puanı bu uygulamada 63,50±20,72 olarak bulunmuştur. Eğitim alan 5117 aileden en düşük güvenlik puanı alan evler arasından seçilen ve ev kazası güvenlik ürünleri dağıtılan 500 ev arasından rastgele seçilerek iyileştirme çalışmalarının etkinliğinin değerlendirmesi amacıyla saha ziyareti yapılan 50 eve uygulanan ev kazası güvenlik testinin ortalama puanı ise ev kazası güvenlik ürünleri dağıtılmadan önce 75,50±8,22, dağıtıldıktan sonra 90,50±7,77 olarak bulunmuştur.

Tablo 3’de ailelere ev kazası güvenlik ürünleri dağıtılmadan önce ve dağıtıldıktan sonra bulu-

nan ev kazası güvenlik puan ortalamaları verilmiştir. Ev kazası güvenlik puanları yönünden dağıtım öncesi (75,50±8,22) ve dağıtım sonrası (90,50±7,77) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($t = 8,573$, $p < 0,05$).

Ev kazası güvenlik ürünleri teslim edilen evlerde, güvenlik malzemelerinin kullanılma durumlarına bakıldığında, dolap kilidi kullanılma oranı %100, köşe koruyucu kullananların oranı %96, priz kapağı kullananların oranı %92, pencere kilidi kullananların oranı %80 ve kapı tutucu kullananların oranı %72 olarak bulunmuştur (Şekil 1).

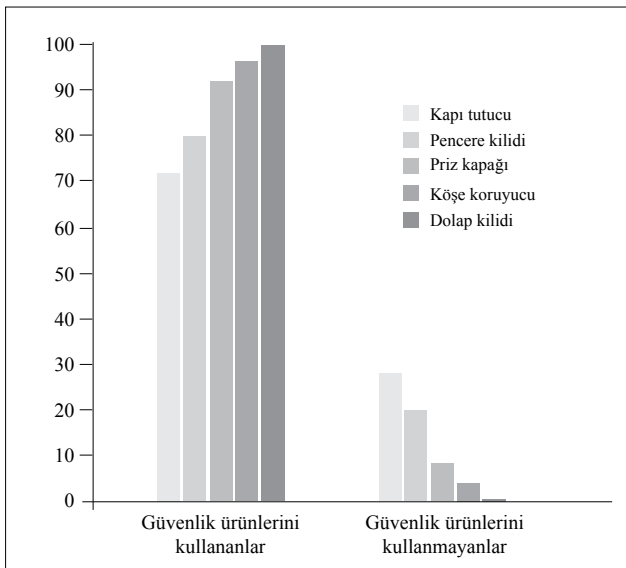
TARTIŞMA

Araştırmamızda hem ev kazaları eğitimi hem de ilk yardım eğitimi için eğitim öncesi ve sonrası puan ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır ($p < 0,05$). Çınar’ın^[6] çocuklardaki kazaları önlemede annelere verilen eğitimin etkisini saptamak amacıyla yaptığı çalışmada, annelerin eğitim sonrası bilgi düzeylerinin, eğitim öncesi bilgi düzeylerinden daha yüksek olduğu saptanmış, eğitim öncesi ve sonrası arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. King ve arkadaşları^[7] çocukluk çağı ev kazalarını önlemek amacıyla, ev ziyaretleri yaparak eğitim vermişlerdir. Eğitim grubundaki katılımcıların büyük çoğunluğunda (%63) ziyaret sonrası bilgi, tutum ve uygulamalarında değişim saptamışlardır ($p < 0,001$).

Araştırma bulgularımız, Çınar’ın çocuklardaki kazaları önlemede annelere verilen eğitimin etkisini saptamak amacıyla yaptığı çalışma ile, King ve arkadaşlarının çocukluk çağı ev kazalarını önlemede ev ziyaretleri ile gerçekleştirdikleri araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Eğitmenlere, eğitim gereksinimlerine göre interaktif eğitim verilmesi, eğitimde eğitim materyali olarak görselleştirilmiş sunumun kullanılması eğitim sonrası bilgi puan ortalamasını arttırdığı düşünülmektedir.

Kendrick ve arkadaşlarının^[8] ilk yardım, ev güvenliği için değişiklikler ve düşük maliyetli güvenli-

Şekil 1. Güvenlik ürünlerinin kullanılma durumları.

ev araçları sağlama için ev ziyaretleri ile gerçekleştirdikleri çalışmada eğitim sonucunda, 3 yaş altı çocuklarda yaralanmaları önleme girişimleri küçük yaralanmaların sıklığını azaltmada etkili olmamıştır. Bununla birlikte hastaneye başvuru sıklığında azalma olmuştur ($p<0,01$). Ailelere, ev güvenlik malzemeleri hakkında bilgi verilmesi çocuklarını ev kazalarına karşı korumalarını artırır. Araştırmamızda iyileştirme çalışması yapılan evlerde ev güvenlik puanının artması, birebir yapılan eğitimlerin ve iyileştirme çalışmalarının etkisine bağlanmıştır. Ev ortamında güvenlik malzemelerinin kullanımı çocuklarda gelişebilecek ev kazalarını azaltmada önemli bir girişimdir ve önlenebilir ev kazalarının gelişmesini engelleyecektir.

Annelerle yüz yüze görüşülerek ev ortamında kullanılacak güvenlik malzemelerinin kullanımı konusunda bilgi verilmesi, malzemelerin kurulumunun sağlanması ev güvenlik malzeme kullanımını artırmıştır.

Araştırma süresince elde edilen veriler ve bilgiler doğrultusunda yapısal ve yapısal olmayan tehlikeler ve çözüm yolları ile ilgili sağlık müdürlüğüne görüş bildirilmiş bu görüşler müdürlük tarafından ildeki sağlık açısından en yüksek organizasyon olan umumi hıfzıssıhha kurulu gündemine getirilmiştir. Denizli İl Umumi Hıfzıssıhha Meclisi, 04.12.2008 tarihinde 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23. maddesine göre, Vali Yavuz ERKMEN Başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır (2008/19).

1- Okul öncesi eğitimlerin yapıldığı anaokullarında, anasınıfında ve çocuk bakım evlerinde kazalara yol açabilecek tehlikelerin azaltılması için iyileştirme çalışmaları ve güvenlik önlemlerinin artırılması için yetkili kurumlarca Milli Eğitim Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne periyodik denetimlerinde ve ruhsat aşamasında, kayarak düşmeleri önlemek için zemin ve merdivenlerin kaygan olmayan malzemelerden kaplanması veya gerekli tedbirlerin alınmış olması, elektrik prizlerine, priz koruyucusu takılması, sivri köşeli mobilyalara, köşe koruyucu takılması, pencerelere, pencere güvenlik kilidi veya parmaklık yapılması, tehlikeli kimyasal maddelerin (Kireç ve yağ çözücüleri, lavabo açıcıları, fırın temizleyicileri, tuvalet temizleyicileri, tuz ruhu gibi kimyasallar) kilitli dolaplarda bulundurulması, kapılarda parmak sıkışmasını önlemek için kapı tutucuların bulunması, her kat için bir ecza dolabı bulundurulması, elektrik kazalarını (çarpılmalar) önlemek için elektrik tesisatı elemanlarından kaçak akım rölesi ve topraklama tesisinin çalışır durumda olması ve mevcut ruhsatlı anaokullarında, anasınıfında çocuk bakım evlerinde bu kriterlerin 01.05.2009 tarihine kadar eksikliklerinin tamamlanmasına,

2- Atık pillerin toplanmasının Mahalli Çevre Kurulunda görüşülmesine,

3- Her türlü binanın balkon, teras etrafında, 5 basamaktan fazla olan açık merdivenlerde, kotu 0,90 m'den az olan pencere boşluklarında, döşeme kotundan itibaren en az 0,90 m yüksekliğe kadar, fenni icaplara uygun olarak düşey korkuluk yapılmasına, yatay veya parapet üstü yapıldığında gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasına,

4- Elektrikten kaynaklanan ev kazalarının önlenmesi için kaçak akım rölesi, topraklama tesisi hakkında Denizli Belediye Başkanlığı, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü, AYDEM Elektrik Dağıtım A.Ş. İl Müdürlüğü, Elektrik Mühendisleri Odası tarafından toplumun bilgilendirme ve bilinçlendirme eğitimlerinin yapılmasına,

5- 0-6 yaş çocukların ev kazalarından önlenmesi ile ilgili toplumun yazılı ve görsel basın (afiş, broşür, radyo, televizyon gibi) yoluyla bilgilendirme eğitimlerinin devamına, oy birliği ile karar verilmiştir.

Kazaları önlemede başarılı olabilmek için, hem çevreyi ve ürünleri yasal düzenlemelerle düzenlemek ve yeni tasarım ve teknolojilerle riski azaltmak, hem de bireylerin bilinç düzeyinin artırılması ve olumlu tutum ve davranışlar geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır.^[19] Thein ve arkadaşları^[20] tarafından yapılmış çalışmada ev kazalarını önlemede, medyanın önemli rolü olduğu saptanmıştır.

Denizli İl Ambulans Servisi Başhekimliğine bağlı komuta kontrol merkezi verilerine göre çocuklarda ev kazaları görülme sıklığını gösteren parametre olan diğer kazalara (trafik kazaları, iş kazaları vs. dışında) bağlı olgu sayısı Ağustos ayında 78, Eylül ayında 66, Ekim ayında 62, Kasım ayında 56 olarak gerçekleşmiştir. Bu verilerde çalışma kapsamında yürütülen uygulamalar ile uyumlu olarak çocuklarda ev kazalarına bağlı vaka görülme oranında azalmayı göstermektedir.

Sonuç olarak çocukluk çağında görülen ev kazalarına bağlı ölümler ve sakatlıkların azalması ve güvenli ev ortamlarının oluşturulması için başta anneler olmak üzere aileye ve tüm topluma bu konuya yönelik eğitim verilmelidir. Evde alınabilecek güvenlik tedbirleri ve bu tedbirlere karşın kazaların olması halinde yapabilecek ilk yardım uygulamaları konusunda aileyi bilgilendirmek gerekir. Ev kazaları konusunda ülke çapında veriler elde edebilmek için araştırmalar yapılması, ev kazaları ile ilgili düzenli bir kayıt sisteminin oluşturulması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Çınar ND, Görak G. 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Çocuk Forumu 2003;6:22-27.
2. Altundağ S, Öztürk MC. Ev kazaları nedeniyle hastaneye gelen 3-6 yaş grubu çocuklardaki kaza türleri ve bunu etkileyen etmenler. Çocuk Forumu 2004;5:60-64.

3. Çınar ND. 0-6 Yaş grubu çocukların ev kazalarından korunmasında ailenin rolü. Klinik Çocuk Forumu 2004;62-6.
4. Turan T, Ceylan SS. 0-6 Yaş grubu çocukları olan annelerin ev kazalarını önlemek için aldıkları güvenlik önlemlerinin aile özelliklerine ve son bir aydaki ev kazaları sıklığına göre değerlendirilmesi. Sağlık ve Toplum 2007;17:52-8.
5. Hamzaoğlu O, Özkan O, Janson S. Incidence and causes of home accidents at Ankara Çiğiltepe apartments in Turkey. Acc Anal Prev 2002;34:23-8.
6. Gaillard M, Hervé C. Emergency medical care and severe home accidents in children. Study of 630 cases over 5 years. Their significance in traumatic accidents. Ann Pediatr (Paris) 1991;38:311-7. [Abstract]
7. Kazár G, Gaál P, Kósa J, Barzó M. Significance of home accidents. Magy Traumatol Ortop Kezseb Plasztikai Seb 1994;37:263-70. [Abstract]
8. Dirican R, Bilgel N. Kazalar ve önemi. Halk sağlığı (Toplum Hekimliği), 2. Baskı, Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi; 1993.
9. Özmen D, Ergin D, Şen N, Çetinkaya AÇ. 0-6 yaş grubu çocuğu olan annelerin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerinin tanınması. Aile ve Toplum Dergisi 2007;3:13-20.
10. Aşirdizer M, Yavuz MS, Albek E, Cantürk G. Infant and adolescent deaths in Istanbul due to home accidents. Turk J Pediatr 2005;47:141-9.
11. Runyan CW, Casteel C, Perkis D, Black C, Marshall SW, Johnson RM, et al. Unintentional injuries in the home in the United States Part I: mortality. Am J Prev Med 2005;28:73-9.
12. Runyan CW, Perkis D, Marshall SW, Johnson RM, Coyne-Beasley T, Waller AE, et al. Unintentional injuries in the home in the United States Part II: morbidity. Am J Prev Med 2005;28:80-7.
13. Erkal S, Şafak Ş. Tuzluca yayır sağlık ocağı bölgesinde yaşayan ailelerde ev kazası görülme durumu ve konutların ev kazası riski açısından incelenmesi. Sağlık ve Toplum 2003;Nisan-Haziran:96-100.
14. Ulukol B, Şimşek F, Usubütün S, Gülnar S. 0-6 yaş grubu çocukların ev kazalarından korunmasında anne eğitiminin etkinliği. III. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Bildiri Özetleri, İzmir: 2005. s. 255.
15. Altundağ S, Oztürk MC. The effects of home safety education on taking precautions and reducing the frequency of home accidents. Ulus Travma Acil Cerrahi Derg 2007;13:180-5.
16. Çınar N. 0-6 yaş çocuklarda annenin ev kazalarına yönelik güvenlik önlemlerini tanılama ölçeğinin geliştirilmesi ve çocuktaki kazaları önlemede annelere verilen eğitimin etkisi. [Doktora Tezi] İstanbul: İstanbul Üniversitesi; 1999.
17. King WJ, LeBlanc JC, Barrowman NJ, Klassen TP, Bernard-Bonin AC, Robitaille Y, et al. Long term effects of a home visit to prevent childhood injury: three year follow up of a randomized trial. Inj Prev 2005;11:106-9.
18. Kendrick D, Marsh P, Fielding K, Miller P. Preventing injuries in children: cluster randomised controlled trial in primary care. BMJ 1999;318:980-3.
19. Bertan M, Çakır B. Halk sağlığı yönünden kazalar. In: Bertan M, Güler Ç, editors. Halk sağlığı temel bilgiler. Ankara: Güneş Kitabevi; 1995. p. 462-72.
20. Thein MM, Lee BW, Bun PY. Knowledge, attitude and practices of childhood injuries and their prevention by primary caregivers in Singapore. Singapore Med J 2005;46:122-6.